

STATSMINISTERIET

Dato: 13. august 2007
J.nr.: 146-0001/230-0178
Sagsbeh.: CHK/
Juridisk Sektion

Notat

Notat om statsministerens samråd vedrørende ombudsmanden. Besvarelse af samrådsspørgsmål G og H fra Det Politisk-Økonomiske Udvalg

Statsministeren anførte følgende:

Spørgsmål G

- Statsministeren slog fast, at der ikke var tale om, at han havde afvist en kritik fra Folketingets Ombudsmand. Sagen var, at ombudsmanden den 31. maj 2007 henstillede, at Statsministeriet genoptog sagen om Bo Elkjærs anmodninger om interviews om Irak med statsministeren. Det gjorde Statsministeriet den 1. juni 2007, og sagen blev på ny forelagt for statsministeren. Som det var udvalget bekendt, besluttede statsministeren ikke at imødekomme Bo Elkjærs anmodninger om interviews.
- Men det var ikke korrekt, at statsministeren ikke havde begrundet afslaget yderligere end ved at henvise til sin valgfrihed. Ombudsmanden syntes at være af den opfattelse, at der påhvilede en minister en pligt til konkret at redegøre for grundene, når en minister valgte at afslå en anmodning om interview, medmindre ministeren afslog samtlige anmodninger om interviews. Den retsopfattelse var statsministeren absolut ikke enig i.
- Der eksisterede ikke en pligt for ministre til at deltage i interviews. En minister havde et meget vidt skøn med hensyn til, hvilke interviews ministeren måtte ønske at deltage i. Dette var også fastslået i betænkning 1443 om embedsmænds rådgivning og bistand fra 2004. Sådan burde det også være. Vi havde ytringsfrihed og ikke ytringspligt her i landet.
- En ministers beslutning om at imødekomme eller afslå et interview skulle selvfølgelig træffes under hensyntagen til de for-

valtningsretlige principper om saglighed og lighed. Skønnet var således bl.a. begrænset af, at der ikke måtte lægges vægt på usaglige hensyn. Der var imidlertid ikke tale om en afgørelse i forvaltningslovens forstand, og en journalist kunne derfor ikke kræve en begrundelse for beslutningen.

- Når statsministeren valgte at give et interview, var det et udslag af hans ret til at vælge. Den ret var ikke begrænset af, at han tidligere havde valgt at give en anden journalist et interview om et tilsvarende emne. Statsministeren var derfor heller ikke enig med ombudsmanden i, at man skulle sondre mellem tilvalgs- og fravalgssituationer.
- Dette betød, at når statsministeren valgte at give et interview til en journalist, så forpligtedes han ikke derved til at give interviews til alle andre journalister, som måtte anmode om det. Statsministeren blev heller ikke som følge heraf forpligtet til nærmere at begrunde afslag på interviews til andre journalister. Et sådant begrundelseskrav kunne hverken udledes af det forvaltningsretlige lighedsprincip eller af andre forvaltningsretlige grundsætninger og heller ikke af den førnævnte betænkning.
- Der var her en meget væsentlig principiel forskel på f.eks. pressemøder og interviews. Ved pressemøder var udgangspunktet jo, at enhver journalist havde adgang, og der skulle en konkret saglig grund til at udelukke en journalist herfra. Det udgangspunkt kunne og skulle ikke overføres på interviews – så ville vi reelt indføre en pligt for ministre til at give interviews til enhver journalist, der anmodede om det.
- Selvfølgelig måtte ministre i højere grad end andre acceptere at stille sig til rådighed for pressen. Dette gjaldt også for statsministeren. Han var faktisk i vidt omfang til rådighed for pressen. Udover egentlige interviews holdt han bl.a. et fast ugentligt pressemøde. Det var også muligt at stille spørgsmål til ham i forbindelse med andre offentlige begivenheder. Der var på ingen måde tale om, at kritiske journalister ikke kunne få ham i tale.
- Statsministeren ville således gerne slå fast, at han ikke sortlignede nogen journalister, men at han tværtimod lagde stor vægt på at tale med et bredt udsnit af pressen. Det var hans opfattelse, at han ligebehandlede alle.

- Det forhold, at en journalist fremsatte gentagne anmodninger, førte dog efter statsministerens opfattelse ikke til, at der dermed skabtes et retskrav på at blive imødekommet. I givet fald kunne enhver journalist gennemtvinge et interview ved blot at gennemføre sine anmodninger tilstrækkeligt længe.
- Særligt for så vidt angik Bo Elkjærs anmodninger om interviews havde statsministeren vurderet, at der ikke var yderligere at tilføje i forhold til de mange svar, han havde givet i Folketinget og til offentlighed om Irak-krigen.
- Der herskede vist næppe nogen tvivl om, at alle myndigheder som altovervejende hovedregel fulgte henstillinger fra Folketingets Ombudsmand. Hele ombudsmandsinstitutionen byggede på den forudsætning, at henstillingerne blev fulgt af myndighederne. Sådan var det i praksis, og det hørte til undtagelsens karakter, at en myndighed valgte at fastholde en anden retsopfattelse end ombudsmandens.
- Sådan burde det også efter statsministerens opfattelse være. At man var uenig i ombudsmandens retsopfattelse burde således normalt ikke føre til, at man ikke fulgte ombudsmandens henstilling.
- Det skete imidlertid af og til i praksis, at ombudsmandens henstillinger ikke blev fulgt. Statsministeren havde selv i sin besvarelse af udvalgets spørgsmål 53 nævnt et par eksempler på sådanne tilfælde. Nogen sager var jo så principielle, at man som myndighed ikke kunne acceptere retsstillingen, hvis ombudsmandens retsopfattelse uprøvet blev lagt til grund.
- Efter statsministerens opfattelse førte det forhold, at enkelte af ombudsmandens henstillinger ikke fulgtes, ikke til en svækkelse af ombudsmandsinstitutionen. Den altovervejende hovedregel i forvaltningen var jo fortsat, at henstillinger fra ombudsmanden blev fulgt. Sådan havde det altid været i Statsministeriet, og sådan ville det også være i fremtiden.
- Når statsministeren i denne sag ikke blot som sædvanligt kunne efterkomme ombudsmandens henstilling, så hang det naturligvis sammen med, at ombudsmandens retsopfattelse ville føre til et resultat, der ikke var i overensstemmelse med Statsministeriets retsopfattelse eller med den retsopfattelse, der var kommet til udtryk i betænkningen. Statsministeren ville i øvrigt også selv finde en sådan retsopfattelse uacceptabel.

- Statsministeriet modtog løbende et omfattende antal forespørgsler, såvel mundtlige som skriftlige, om interviews med statsministeren, herunder forespørgsler om interviews angående Irak-krigen. Alene i 2006 modtog Statsministeriet således – udover anmodningerne fra Bo Elkjær – 125 skriftlige anmodninger om interviews. Hertil kom et stort antal mundtlige forespørgsler om interviews, kommentarer mv. Statsministeriet vurderede løbende forespørgslerne, herunder forespørgslerne om interviews fra Bo Elkjær og de konkrete spørgsmål, som Bo Elkjær i denne forbindelse havde fremsendt.
- Det var – selvsagt – ikke muligt for statsministeren at imødekomme samtlige de forespørgsler om interviews, som løbende modtages i Statsministeriet.
- Det ville fortsat være sådan, at Statsministeriet løbende individuelt vurderede alle indkomne forespørgsler om interviews, herunder Bo Elkjærs.
- Statsministeren ville imidlertid fortsat forbeholde sig retten til – også fremover – at vælge selv.

Spørgsmål H

- Statsministeren ville endnu engang gerne slå fast, at han ikke sortlistede nogen journalister, men at han tværtimod lagde stor vægt på at tale med et bredt udsnit af pressen. Det var derfor hans opfattelse, at han ligebehandlede alle.
- Herudover fandt statsministeren anledning til at præcisere, at hans kontakt til pressen ikke var begrænset til egentlige interviews. Han besvarede løbende spørgsmål fra diverse medier ved forskellige lejligheder.
- Herudover ville statsministeren ikke undlade at bemærke, at der samlet set var stillet ikke mindre end 700 såkaldte § 20 spørgsmål fra Folketinget til ham alene med Irak som det overordnede tema.
- Statsministeren stod derfor i vidt omfang til rådighed for såvel presse som Folketing, og det havde derfor intet på sig, at kritiske journalister eller andre ikke skulle kunne få ham i tale.
- Statsministeren understregede, at ingen havde et retskrav på at få et interview med ham. Det var således den enkelte minister

og alene denne, der valgte, om og i givet fald til hvem der skulle gives et interview.

- Det var i sidste ende statsministerens beslutning, hvornår han syntes, at det var rigtigt at udtale sig. Det var hans personlige ret at træffe den beslutning.
- Der var ytringsfrihed i dette land – ikke ytringspligt.